Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. vasario 12 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – SESV 267 straipsnis – Teisingumo Teismo prejudicinio sprendimo įgyvendinimas – Aukštesnės instancijos teismo teisė duoti nurodymus dėl įgyvendinimo tvarkos – Valstybių narių procesinė autonomija – Veiksmingumo principas – Teisės į gynybą paisymas“

Byloje C-704/18

dėl *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas, Bulgarija) 2018 m. spalio 30 d. nutartimi (ją Teisingumo Teismas gavo 2018 m. lapkričio 12 d.) pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje prieš

Nikolay Kolev ir kt.

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič ir C. Lycourgos (pranešėjas),

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– Europos Komisijos, atstovaujamos F. Erlbacher, R. Troosters ir Y. Marinova,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 267 straipsnio išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant baudžiamąją bylą, iškeltą Nikolay Kolev ir kt. (toliau – kaltinamieji), t. y. aštuoniems asmenims, kurie kaltinami tuo, kad, būdami Bulgarijos muitinės pareigūnai, padarė įvairius baudžiamuosius nusižengimus.

* Proceso kalba: bulgarų.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1) 6 straipsnio „Teisė į informaciją apie kaltinimus“ 3 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui [ne vėliau kaip teismui perduodant spręsti dėl kaltinimų pagrįstumo] būtų suteikta išsami informacija apie kaltinimą, įskaitant nusikalstamos veikos pobūdį ir teisinį kvalifikavimą bei kaltinamųjų dalyvavimo vykdant tą nusikalstamą veiką pobūdį.“

4 Šios direktyvos 7 straipsnio „Teisė susipažinti su bylos medžiaga“ 3 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio 1 daliai, galimybė susipažinti su 2 dalyje nurodyta medžiaga turi būti suteikta laiku, kad būtų galima veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą, ir ji suteikiama ne vėliau kaip iki kaltinimų esmės perdavimo teismui [ne vėliau kaip teismui perduodant spręsti dėl kaltinimų pagrįstumo]. Jei kompetentingos valdžios institucijos gauna papildomų daiktinių įrodymų, laiku suteikiama teisė susipažinti su ta medžiaga, kad į ją būtų galima atsižvelgti.“

Bulgarijos teisė

5 Pagal *Nakazatelno protsesualen kodeks* (Baudžiamojo proceso kodeksas) 249 straipsnį teismas gali užbaigti baudžiamosios bylos nagrinėjimą ir grąžinti bylą prokurorui, kad jis ištaisytų šio proceso ikiteisminio tyrimo stadijoje padarytus procedūrinius pažeidimus, susijusius su kaltinamojo informavimu apie jam pareikštus kaltinimus ir galimybe susipažinti su bylos medžiaga.

6 Kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, pagrindinėje byloje nagrinėjamoms faktinėms aplinkybėms taikomais nacionalinės teisės aktais draudžiama pakeisti teismo sprendimą, priimtą remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsniu.

7 Baudžiamojo proceso kodekso (pagrindinės bylos faktinių aplinkybių susiklostymo metu galiojusios redakcijos) 368 ir 369 straipsniuose buvo numatytas mechanizmas, pagal kurį galėjo būti tenkinamas baudžiamojo proceso tvarka persekiojamų asmenų reikalavimas dėl prokuroro padarytų esminių procedūrinių pažeidimų galutinai visiškai nutraukti baudžiamąją bylą, t. y. ne tik jos nagrinėjimą teisme, bet ir ikiteisminį tyrimą.

8 Pagal Baudžiamojo proceso kodekso 369 straipsnį kaltinamojo prašymu konstatavęs, kad ikiteisminis tyrimas nebuvo baigtas per dvejus metus nuo kaltinimo pareiškimo dienos, teismas turi grąžinti bylą prokurorui, kad šis per nustatytą terminą pabaigtų tirti bylą ir šią ikiteisminio tyrimo stadiją užbaigtų, nutraukdamas baudžiamąjį persekiojimą arba perduodamas bylą nagrinėti teisme. Pastaruoju atveju prokuroras turi papildomą terminą kaltinamajam aktui parengti ir pateikti jį teismui.

9 Jei prokuroras ir toliau nepaiso šių naujų terminų, teismas turi išsireikalauti bylos medžiagą ir nutraukti baudžiamąją bylą. Tačiau jeigu ikiteisminį tyrimą prokuroras užbaigia ir per nustatytą terminą pateikia teismui kaltinamąjį aktą, šis patikrina procedūros teisėtumą ir įsitikina, kad nėra esminių procedūrinių pažeidimų. Jei teismas mano, kad tokių pažeidimų yra, jis dar kartą grąžina bylą prokurorui ir nustato jam papildomą vieno mėnesio terminą nustatytiems pažeidimams ištaisyti. Jei prokuroras nesilaiko šio termino, neištaiso minėtų pažeidimų arba padaro naujų, teismas nutraukia baudžiamąją bylą.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

10 Nuo 2012 m. kaltinamieji persekiojami baudžiamąja tvarka už tai, kad, būdami Bulgarijos muitinės pareigūnai, dalyvavo nusikalstamame susivienijime. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamųjų bylų teismas) nusprendė, kad pranešimą apie kaltinimus parengė ne kompetentinga institucija ir kad juose buvo padaryta procedūrinių pažeidimų, todėl byla grąžinta kompetentingam specializuotos prokuratūros prokurorui, kad šis parengtų naują pranešimą apie kaltinimus minėtiems asmenims. Tačiau procesas užsitęsė, o tyrimui atlikti nustatyti terminai buvo kelis kartus pratęsti.

11 2014 m. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui buvo pateiktas prašymas taikyti Baudžiamojo proceso kodekso 368 ir 369 straipsniuose numatytą procedūrą. Remdamasis šiomis nuostatomis šis teismas pirmiausia grąžino bylą prokurorui ir nustatė terminą, per kurį jis turėjo baigti tirti bylą, parengti naujus pranešimus apie kaltinimus, su jais ir tyrimo medžiaga supažindinti kaltinamuosius ir užbaigti ikiteisminį tyrimą, o prokurorui buvo suteiktas papildomas terminas kaltinamajam aktui parengti ir perduoti teismui.

12 Prokurorui parengus naujus pranešimus apie kaltinimus ir per nustatytą terminą pateikus kaltinamąjį aktą, minėtas teismas nustatė naujus procedūrinius pažeidimus kaltinamųjų nenaudai ir vėl grąžino bylą prokurorui.

13 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi tas teismas nutarė, kad prokuroras nepašalino anksčiau nustatytų esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimų ir padarė naujų. Dėl šios priežasties jis nusprendė, kad tenkinamos sąlygos nutraukti baudžiamąją bylą ir kad tie asmenys turi teisę to reikalauti.

14 Vis dėlto, nors padarė tokią išvadą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė nutraukti baudžiamosios bylos pagal Baudžiamojo proceso kodekso 368 ir 369 straipsnius, bet, kaip matyti iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje, remdamasis to kodekso 249 straipsniu nusprendė nutraukti teisminį nagrinėjimą ir dar kartą grąžinti bylą prokurorui, kad šis ištaisytų procedūrinius pažeidimus: pirma, praneštų kaltinamiesiems apie jiems pareikštus kaltinimus ir, antra, suteiktų jiems galimybę susipažinti su bylos medžiaga.

15 Apeliacinį skundą dėl šios 2015 m. gegužės 22 d. nutarties išnagrinėjęs teismas priėmė 2015 m. spalio 12 d. nutartį; joje nurodė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėjo nutraukti baudžiamąją bylą pagal Baudžiamojo proceso kodekso 368 ir 369 straipsnius, ir grąžino bylą tam teismui.

16 2015 m. lapkričio 11 d. nutartimi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pateikė Teisingumo Teismui pirmąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą; dėl jo priimtas 2018 m. birželio 5 d. Sprendimas *Kolev ir kt.* (C-612/15, toliau – Sprendimas *Kolev*, EU:C:2018:392).

17 To sprendimo rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV 325 straipsnio 1 daliai prieštarauja nacionalinės teisės normos, reglamentuojančios tokią baudžiamosios bylos nutraukimo procedūrą, kaip numatyta Baudžiamojo proceso kodekso 368 ir 369 straipsniuose, jei tokios teisės normos taikomos bylose, iškeltose dėl Sąjungos finansiniams interesams muitų srityje kenkiančio sunkaus sukčiavimo arba kitos sunkios neteisėtos veikos. Tame pačiame punkte jis pridūrė, kad nacionalinis teismas turi užtikrinti visišką SESV 325 straipsnio 1 dalies veikimą, prireikus netaikydamas minėtų teisės normų, bet užtikrindamas, kad bus paisoma kaltinamųjų pagrindinių teisių, ir minėto sprendimo 70 punkte patikslino, kad šios teisės apima šių asmenų teisę į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą.

18 To paties sprendimo 67 punkte Teisingumo Teismas patikslino, kad jei norint įvykdyti pareigas pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį galima imtis kelių priemonių, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, kurią iš šių priemonių taikyti. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas, be

kita ko, nurodė, kad, kai prokuroras laiku pateikia kaltinamąjį aktą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali pradėti baudžiamosios bylos nagrinėjimą teisme ir pats pašalinti galimus pažeidimus, padarytus vykdant ikiteisminį tyrimą.

19 Dėl kaltinamųjų teisės į bylos išnagrinėjimą per protingą terminą Sprendimo *Kolev* 74 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi nustatyti, kokių konkrečių priemonių reikia imtis šiai teisei užtikrinti, atsižvelgdamas į visas nacionalinėje teisėje, vertinamoje bendrai ir aiškinamoje atsižvelgiant į Sąjungos teisę, numatytas procesines galimybes. Jeigu tam, kad būtų visiškai įvykdytos pareigos pagal SESV 325 straipsnio 1 dalį, galimi keli sprendimai, minėtas teismas turi pasirinkti iš tų sprendimų tuos, kurie leidžia garantuoti aptariamą pagrindinę teisę.

20 Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkte Teisingumo Teismas išaiškino Direktyvos 2012/13 6 ir 7 straipsnius, kuriuose įtvirtintos kaltinamojo teisės būti informuotam apie jam pareikštus kaltinimus ir susipažinti su bylos medžiaga.

21 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalį nedraudžiama teikti gynybos atstovams išsamios informacijos apie kaltinimus tada, kai teismui jau yra pateiktas kaltinamasis aktas, bet jis dar nepradėjo nagrinėti kaltinimų iš esmės ir jame faktiškai neprasidėjo teisminiai ginčai; arba prasidėjus šiems ginčams, bet dar neprasidėjus pasitarimo etapui, jei taip pateikta informacija vėliau buvo pakeista, o teismas ėmėsi visų priemonių, reikalingų užtikrinant teisės į gynybą paisymą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

22 Be to, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal Direktyvos 2012/13 7 straipsnio 3 dalį nacionalinis teismas turi įsitikinti, kad gynybos atstovams iš tikrųjų suteikta galimybė susipažinti su bylos medžiaga; tokia galimybė susipažinti prireikus gali būti suteikta tada, kai teismui jau yra pateiktas kaltinamasis aktas, bet jis dar nepradėjo nagrinėti kaltinimų iš esmės ir jame faktiškai neprasidėjo teisminiai ginčai; arba prasidėjus šiems ginčams, bet dar neprasidėjus pasitarimo etapui, jei nagrinėjant bylą pateikta naujų įrodymų, o teismas ėmėsi visų priemonių, reikalingų užtikrinant teisės į gynybą paisymą ir teisingą bylos nagrinėjimą.

23 Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 3 punkte Teisingumo Teismas pateikė 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą baudžiamajame procese ir Europos arešto orderio vykdymo procedūrose, teisės informuoti trečiąjį asmenį laisvės atėmimo momentu ir asmenų, kuriems atimta laisvė, teisės bendrauti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis (OL L 294, 2013, p. 1) 3 straipsnio 1 dalies išaiškinimą.

24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad 2018 m. birželio 13 d. ir rugsėjo 14 d. nutartimis jis įgyvendino atitinkamai Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 3 ir 1 punktus.

25 Vis dėlto, kiek tai susijęs su šio sprendimo rezoliucinės dalies 2 punktu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad susidūrė su nacionaline procesine norma, dėl kurios negali šio punkto įgyvendinti savo nagrinėjamoje byloje.

26 Jis nurodo, kad šiuo atveju baudžiamasis procesas jau buvo užbaigtas 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi, priimta remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsniu, ir ta nutartis jau įsiteisėjo. Taigi pagal nacionalinę teisę šis teismas nebegali imtis jokio kito veiksmo, kad galėtų pagrindinėje byloje taikyti Teisingumo Teismo pateiktą Direktyvos 2012/13 išaiškinimą.

27 Atsižvelgdamas į Sprendimo *Kolev* 67 ir 74 punktus, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog nacionalinę teisę reikia aiškinti taip, kad ši procedūrinė kliūtis nedraudžia taikyti Sąjungos teisės.

28 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad galutinis sprendimas užbaigti nagrinėjimą teisme turi procesinę reikšmę, nes reiškia, kad bylą reikia grąžinti prokurorui, kad šis atliktų procesinius veiksmus, ir savaime nesuteikia konkrečių teisių kaltinamiesiems. Jis mano, kad tas sprendimas šiems asmenims naudingas, nes bylos nagrinėjimas nepateisinamai užsitęsė, o tai pažeidžia kaltinimų baudžiamosiose bylose išnagrinėjimo per protingą terminą principą, kaip Teisingumo Teismas nurodė Sprendimo *Kolev* 70–74 punktuose. Be to, jis pažymi, kad vykstant bylos nagrinėjimui teisme būtų įmanoma užtikrinti visas kaltinamųjų procesines teises, kylančias iš Direktyvos 2012/13, kaip ją Teisingumo Teismas išaiškino Sprendime *Kolev*.

29 Remdamasis šiais argumentais, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas 2018 m. rugsėjo 14 d. nutartimi nusprendė netaikyti nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurią neleidžiama pakeisti pagal Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnį priimto sprendimo užbaigti bylos nagrinėjimą teisme.

30 Du kaltinamieji pateikė apeliacinį skundą dėl šios nutarties; teismas, į kurį kreiptasi, ją panaikino, remdamasis tuo, kad, pirma, Sprendimas *Kolev* netaikytinas, kiek tai susiję su jau užbaigta nagrinėjimo teisme stadija, ir, antra, Teisingumo Teismas nepriėmė sprendimo dėl Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnio atitikties SESV 325 straipsniui.

31 Apeliacinės instancijos teismas grąžino bylą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, nurodė užbaigti nagrinėjimą teisme ir grąžinti bylą prokurorui. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad taip jis susidūrė su aiškiu draudimu taikyti Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punktą.

32 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, kaip tą sprendimą aiškina apeliacinės instancijos teismas. Pastarasis grindė sprendimą faktinėmis aplinkybėmis, apie kurias Teisingumo Teismas žinojo, kai priėmė sprendimą, t. y. tuo, kad teismo procesas buvo užbaigtas 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi. Atsižvelgdamas būtent į šias faktines aplinkybes Teisingumo Teismas aiškiai numatė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas gali įgyvendinti tą sprendimą, pradėdamas bylos nagrinėjimą teisme ir pats pašalindamas procedūrinius trūkumus.

33 Tokiomis aplinkybėmis *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializuotas baudžiamasis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar SESV 267 straipsnį reikia aiškinti taip: pagal jį nacionalinis teismas gali netaikyti prejudicinio sprendimo pagrindinėje byloje, dėl kurios jis buvo priimtas, remdamasis faktinėmis aplinkybėmis, į kurias Teisingumo Teismas atsižvelgė, priimdamas prejudicinį sprendimą?“

Dėl prejudicinio klausimo

34 Pirmiausia pažymėtina, kad iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi, priimta remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsniu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užbaigė pagrindinės baudžiamosios bylos nagrinėjimą teisme, – tai yra sprendimas, kurį priėmus pagal nacionalinę teisę draudžiama atnaujinti bylos nagrinėjimą teisme. Apeliacinės instancijos teismas manė, kad, priėmus sprendimą remiantis tokiu pagrindu, bylą reikia grąžinti prokurorui, todėl jis kritikavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą dėl to, kad po to, kai buvo priimtas Sprendimas *Kolev*, 2018 m. rugsėjo 14 d. šis nusprendė netaikyti Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnio ir pats ištaisyti vykdant ikiteisminį tyrimą padarytus procedūrinius pažeidimus. Be to, remdamasis minėtu 249 straipsniu, tas apeliacinės instancijos teismas nurodė grąžinti bylą prokurorui.

35 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad toks nurodymas reikštų Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkto nevykdymą.

36 Šiomis aplinkybėmis pateiktą klausimą reikia suprasti taip, kad juo iš esmės siekiama išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkte, SESV 267 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jam prieštarauja nacionalinės teisės norma, pagal kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas privalo vykdyti aukštesnės instancijos teismo nurodymą po to, kai užbaigtas baudžiamosios bylos nagrinėjimas teisme, grąžinti pagrindinę bylą prokurorui, kad šis pašalintų vykdant šios bylos ikiteisminį tyrimą padarytus procedūrinius pažeidimus.

37 Pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnyje reikalaujama, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas užtikrintų visišką Teisingumo Teismo pateikto Sąjungos teisės išaiškinimo veiksmingumą (šiuo klausimu žr. 1977 m. vasario 3 d. Sprendimo *Benedetti*, 52/76, EU:C:1977:16, 26 punktą ir 2016 m. liepos 5 d. Sprendimo *Ognyanov*, C-614/14, EU:C:2016:514, 28 punktą).

38 Taigi, siekiant atsakyti į pateiktą klausimą, pirma, reikia patikslinti Sprendimo *Kolev* apimtį, kiek tai susiję su to sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte pateiktu Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimu, ir, antra, nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnyje įtvirtinta nacionalinės teisės norma, pagal kurią, kaip ją aiškina nacionalinis teismas, užbaigus baudžiamosios bylos nagrinėjimą teisme byla turi būti grąžinta prokurorui, kad būtų ištaisyti per ikiteisminį tyrimą padaryti procedūriniai pažeidimai, trukdo įgyvendinti minėtą rezoliucinės dalies 2 punktą.

39 Pirma, kiek tai susiję su Sprendimo *Kolev* apimtimi, reikia pažymėti, kad to sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte, kaip matyti iš šio sprendimo 20–22 punktų, Teisingumo Teismas iš esmės patikslino, kurioje proceso stadijoje turi būti užtikrinta galimybė pasinaudoti Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje ir 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintomis procesinėmis teisėmis, t. y. iš esmės tik tol, kol baudžiamasis teismas nepradėjo nagrinėti kaltinimų iš esmės ir kol jame neprasidėjo teisminiai ginčai.

40 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Sprendime *Kolev* nenurodyta nei nacionalinė institucija, atsakinga už tai, kad būtų užtikrinta galimybė kaltinamiesiems pasinaudoti nagrinėjamomis teisėmis, nei procedūra, kurios šiuo tikslu reikia laikytis.

41 Kiek tai susiję su šio proceso tvarka, to sprendimo 98 punkte Teisingumo Teismas nurodė, kad nacionalinis teismas turi užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp teisės į gynybą ir būtinybės užtikrinti veiksmingą Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių nusikalstamų veikų persekiojimą ir baudimą už jas, taip pat tai, kad procesas būtų užbaigtas per protingą terminą.

42 Pažymėtina, kad tokia pati pareiga neišvengiamai taikoma prokuratūrai vykdant ikiteisminę baudžiamojo proceso stadiją.

43 Sprendimo *Kolev* 72 ir 73 punktuose Teisingumo Teismas dar pažymėjo, kad proceso trukmės protingumas negali būti nustatytas remiantis konkrečiu maksimaliu terminu, apibrėžtu abstrakčiai, jis turi būti vertinamas atsižvelgiant į kiekvienos bylos konkrečias aplinkybes, pavyzdžiui, į bylos svarbą ir sudėtingumą arba kompetentingų valdžios institucijų ir šalių elgesį, kaltinamųjų skaičių ir veikų, kuriomis jie kaltinami, sunkumą ir darymo trukmę, ginčo sudėtingumą arba vilkinimu pasižymintį gynybos atstovų elgesį, dėl kurio gali būti pateisinamas iš pirmo žvilgsnio atrodantis per ilgas bylos nagrinėjimo terminas.

44 Vadinasi, Sprendime *Kolev* nedraudžiama nei tai, kad kaltinamųjų ir jų advokatų teisę būti informuotiems apie kaltinimus ir susipažinti su bylos medžiaga užtikrintų prokuroras po to, kai byla grąžinama į ikiteisminio tyrimo stadiją, nei tai, kad šią teisę užtikrintų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas po to, kai byla perduodama nagrinėti teisme.

45 Vadinasi, priešingai, nei prejudiciniame klausime nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tame sprendime Teisingumo Teismas visiškai neatsižvelgė į tai, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamą baudžiamąją bylą tas teismas užbaigė 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi, priimta remiantis Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsniu.

46 Atvirkščiai, iš Sprendimo *Kolev* 41 ir 67 punktų matyti, kad pats nacionalinis teismas savo nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą numatė galimybę pradėti bylos nagrinėjimą teisme, nepaisydamas to, kad priėmė 2015 m. gegužės 22 d. nutartį. Taigi Teisingumo Teismas visiškai nenagrinėjo ir juo labiau neatmetė apeliacinio teismo pateikto Baudžiamojo proceso kodekso 249 straipsnio išaiškinimo kaip prieštaraujančio Sąjungos teisei.

47 Antra, kiek tai susiję su šios nacionalinės proceso teisės normos poveikiu Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkto įgyvendinimui, neginčijama, kad 2015 m. gegužės 22 d. nutartimi, kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priėmė remdamasis šia nuostata, buvo užbaigtas baudžiamosios bylos nagrinėjimas teisme ir byla perduota prokurorui. Todėl reikia išnagrinėti, ar tokia taisyklė gali sutrukdyti nacionalinėms teisminėms institucijoms, kaip nuogąstauja prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atlikti bet kokį vėlesnį veiksmą, leidžiantį taikyti minėtame 2 punkte pateiktą išaiškinimą.

48 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš Sprendimo *Kolev* 67 ir 74 punktų, Teisingumo Teismas konkrečiai nenurodė, kaip reikia įgyvendinti šio sprendimo rezoliucinės dalies 2 punktą pagrindinėje byloje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo sprendimas pradėti nagrinėjimo teisme stadiją, kad pats ištaisytų pažeidimus, yra tik viena iš minėtame Teisingumo Teismo sprendime numatytų galimybių, todėl jo įgyvendinimo tvarkos pasirinkimas priklauso valstybių narių procesinės autonomijos sričiai.

49 Šiomis aplinkybėmis kiekviena valstybė narė savo vidaus teisės sistemoje turi nustatyti tokią tvarką, tačiau su sąlyga, kad tokios nacionalinės teisės normos nebūtų mažiau palankios nei tos, kurios reglamentuoja panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jų naudojimasis Sąjungos teisėje nustatytomis teisėmis netaptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr. 1976 m. gruodžio 16 d. Sprendimo *Rewe-Zentralfinanz ir Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, 5 ir 6 punktus; 1994 m. rugsėjo 28 d. Sprendimo *Fisscher*, C-128/93, EU:C:1994:353, 39 punktą ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Inter-Environnement Wallonie ir Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, 171 punktą).

50 Taigi reikia patikrinti, ar bylos perdavimas prokurorui, kad būtų pašalinti ikiteisminėje baudžiamojo proceso stadijoje padaryti procedūriniai trūkumai, gali pažeisti šiuos principus, atsižvelgiant į Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkte.

51 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pirma, kiek tai susiję su lygiavertiškumo principu, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, jog apeliacinės instancijos teismo nurodymas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pažeistų šį principą.

52 Antra, kalbant apie veiksmingumo principą, pirmiausia reikia priminti, kad Sąjungos teisei neprieštarauja reikalavimas, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas laikytųsi aukštesnės instancijos teismo nurodymų dėl nacionalinės proceso teisės aiškinimo, kai įgyvendina prejudicinį sprendimą, jeigu tie nurodymai nepažeidžia Sąjungos teisės, kaip ją Teisingumo Teismas išaiškino tame sprendime, veiksmingumo. Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad jei užtikrinama veiksminga iš Sąjungos teisės kylančių individualių teisių apsauga, jis neturi kištis į jurisdikcijos klausimų, nacionalinėje teismų sistemoje galinčių kilti dėl tam tikrų Sąjungos teise grindžiamų teisinių situacijų kvalifikavimo, sprendimą (šiuo klausimu žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Köbler*, C-224/01, EU:C:2003:513, 47 punktą).

53 Tai patikslinus reikia pažymėti, kad iš veiksmingumo principo matyti, jog apeliacinės instancijos teismas negali nurodyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui grąžinti pagrindinę bylą prokurorui, jei šiuo nurodymu pažeidžiamas Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies, kaip šias nuostatas Teisingumo Teismas išaiškino Sprendime *Kolev*, veiksmingumas.

54 Vis dėlto šiuo klausimu konstatuotina, kad nors pagrindinėje byloje aptariama baudžiamosios bylos nagrinėjimo teisme stadija buvo baigta, to negalima pasakyti apie visą tą procesą, nes byla buvo perduota prokurorui.

55 Nėra nieko, iš ko būtų galima spręsti, kad perdavus pagrindinę bylą prokurorui gali būti pakenkta Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalyje ir 7 straipsnio 3 dalyje įtvirtintoms procesinės teisėms arba trukdoma jomis pasinaudoti ir kad taip būtų pakenkta šių nuostatų veiksmingumui, jeigu prokuroras ikiteisminio tyrimo stadijoje arba prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nagrinėjimo teisme stadijoje užtikrina, kad būtų taikomos šios nuostatos, kaip Teisingumo Teismas jas išaiškino Sprendimo *Kolev* 2 punkte.

56 Kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo susirūpinimą dėl to, kaip toks sprendimas grąžinti paveiks proceso trukmę, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 42 punkto, ikiteisminėje baudžiamojo proceso stadijoje prokuroras, kaip ir nacionalinis teismas, turi užtikrinti teisingą pusiausvyrą tarp teisės į gynybą ir būtinybės užtikrinti veiksmingą Sąjungos finansiniams interesams kenkiančių nusikalstamų veikų persekiojimą ir baudimą už jas, taip pat tai, kad procesas būtų užbaigtas per protingą terminą.

57 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad į pateiktą klausimą reikia atsakyti: atsižvelgiant į Direktyvos 2012/13 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė Sprendimo *Kolev* rezoliucinės dalies 2 punkte, SESV 267 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jam neprieštarauja nacionalinės procesinės teisės norma, pagal kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas byloje, dėl kurios priimtas tas sprendimas, privalo vykdyti aukštesnės instancijos teismo nurodymą po to, kai užbaigtas baudžiamosios bylos nagrinėjimas teisme, grąžinti ją prokurorui, kad šis pašalintų vykdant šios bylos ikiteisminį tyrimą padarytus procedūrinius pažeidimus, jei tų Sąjungos teisės nuostatų, kurias Teisingumo Teismas išaiškino minėto sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte, laikomasi baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje arba paskesnėje nagrinėjimo teisme stadijoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

58 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

Atsižvelgiant į 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese 6 straipsnio 3 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimą, kurį Teisingumo Teismas pateikė 2018 m. birželio 5 d. Sprendimo *Kolev ir kt.* (C-612/15, EU:C:2018:392) rezoliucinės dalies 2 punkte, SESV 267 straipsnį reikia aiškinti taip, kad jam neprieštarauja nacionalinės procesinės teisės norma, pagal kurią prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas byloje, dėl kurios priimtas tas sprendimas, privalo vykdyti aukštesnės instancijos teismo nurodymą po to, kai užbaigtas baudžiamosios bylos nagrinėjimas teisme, grąžinti ją prokurorui, kad šis pašalintų vykdant šios bylos ikiteisminį

tyrimą padarytus procedūrinius pažeidimus, jei tų Sąjungos teisės nuostatų, kurias Teisingumo Teismas išaiškino minėto sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte, laikomasi baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo stadijoje arba paskesnėje nagrinėjimo teisme stadijoje.

Parašai.